

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

Харків
2011

Програма навчальної дисципліни “Економіка підприємства” / Уклад.: Л.С. Шевченко, О.С. Марченко, О.М. Левковець. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України”, 2011. – 11 с.

У к л а д а ч і: Л.С. Шевченко,
О.С. Марченко,
О.М. Левковець

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 3 від 06.06.2011 р.)*

1. ВСТУП

Економіка підприємства вивчає теорію і практику господарської діяльності підприємства в умовах ринкової економіки, а саме: 1) економічні закони, закономірності та форми їх прояву в господарюванні на рівні підприємства; 2) ресурсне забезпечення, формування і раціональне використання виробничого потенціалу підприємства; 3) фінансово-економічні результати та шляхи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Метою викладання навчальної дисципліни “Економіка підприємства” є формування системи наукових поглядів на господарську систему підприємства, основних умінь по ефективному використанню ресурсів підприємства з метою отримання прибутку та підвищення конкурентоспроможності. При цьому майбутнім фахівцям з права необхідно отримати спеціальні економічні знання щодо способів виживання підприємства в умовах економічної кризи: реструктуризації, санації та процедури банкрутства суб’єктів господарювання, створення комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Специфіка освітньої професійної програми навчання студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю “Правознавство” зумовлює зв’язок навчальної дисципліни “Економіка підприємства” з курсами економічної теорії, національної економіки, міжнародної економіки, менеджменту, цивільного, господарського, фінансового, трудового й адміністративного права.

У результаті вивчення основ економічної теорії студенти повинні:

знати цілі, функції та особливості функціонування підприємства в умовах ринкової економіки; маркетингову концепцію управління підприємством; основи планування виробничої та комерційної діяльності підприємства; принципи формування трудових ресурсів підприємства, організації та стимулювання праці на підприємстві; структуру та шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства; зміст інвестиційної, інноваційної, виробничої, фінансової, антикризової діяльності підприємства; методи економічного аналізу витрат, до-

ходів та прибутку підприємства; сучасні методики ціноутворення та оцінки конкурентоспроможності підприємства; основні засади створення комплексної системи економічної безпеки підприємства;

уміти користуватися сучасною науковою, методичною та довідковою літературою; аналізувати фінансову звітність підприємств (баланс підприємства, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал); оцінювати конкурентоспроможність підприємства за різними показниками і критеріями; розробляти бізнес-план підприємства; досліджувати основні ризики та загрози господарській діяльності підприємства, створювати систему убезпечення підприємства від економічного шпигунства та рейдерства; формулювати пропозиції та конкретні рекомендації щодо удосконалення методів господарювання.

2. З М І С Т

Р о з д і л І. ПІДПРИЄМСТВО В СИСТЕМІ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття підприємства. Цілі, функції, принципи функціонування та основні напрями діяльності підприємства.

Структура підприємства. Економічний потенціал підприємства та ефективність його використання.

Види та організаційно-правові форми підприємств.

2. Підприємство і ринок. Маркетингова концепція управління підприємством

Сучасна концепція маркетингу та її застосування на підприємстві. Еволюція господарської діяльності підприємства під впливом концепції маркетингу. Зміст маркетингової діяльності підприємства. Стратегічний і оперативний маркетинг. Комплекс маркетингу. Управління маркетингом та маркетингове управління підприємством: сутність, особливості пріоритетів, вплив на систему господарювання.

Розроблення ринку підприємства. Сегментування ринку, його критерії та фактори. Вибір цільового ринку.

Аналіз ринкового середовища підприємства. Ринок юридичних послуг як складова ринкового середовища підприємства. Юридичний консалтинг.

3. Планування діяльності підприємства. Бізнес-план

Сутність і цілі планування. Система планів підприємства.

Планування виробничої діяльності підприємства: сутність, принципи, методи. Розроблення виробничої програми.

Планування комерційної (маркетингової) діяльності підприємства. Розроблення маркетингової програми.

Бізнес-план підприємства: сутність, функції, основні ро-

зділи, порядок (етапи) розроблення. Основні вимоги до оформлення. Участь корпоративного юриста в розробленні бізнес-плану.

Планування і бюджетування.

Р о з д і л ІІ. РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

4. Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці

Поняття, класифікація, структура персоналу підприємства. Планування чисельності персоналу. Аудит персоналу. Показники, що характеризують стан персоналу на підприємстві. Зовнішній та внутрішній ринок праці підприємства, їх взаємозв'язок.

Продуктивність праці та резерви її підвищення. Виробіток і трудомісткість.

Організація оплати праці. Форми і системи заробітної плати. Формування фонду заробітної плати на підприємстві. Участь працівників у розподілі прибутку.

5. Капітал підприємства

Власний і запозичений капітал підприємства. Статутний капітал. Поняття активів підприємства.

Основні фонди підприємства: сутність, класифікація, структура, використання. Амортизація. Первісна, відновна (балансова), залишкова, ліквідаційна вартість. Показники ефективності відтворення та використання основних фондів. Поняття виробничої потужності підприємства.

Оборотні засоби підприємства: сутність, склад, структура, джерела формування. Оборотні засоби у сфері виробництва (оборотні фонди): елементний склад, характеристика, політика ресурсозбереження. Оборотні засоби у сфері обігу (фонди обігу). Показники ефективності використання оборотних засобів.

Нематеріальні ресурси підприємства: сутність, види, вплив на конкурентоспроможність підприємства. Промислова та інтелектуальна власність. Інші нематеріальні ресурси.

Нематеріальні активи: поняття, охорона та реалізація права власності. Патент, авторське право, ліцензія. Ефективність використання нематеріальних активів.

Розділ III. ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЇЇ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

6. Інвестиційна діяльність підприємства

Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація та структура інвестицій. Інвестиції та інновації.

Джерела фінансування інвестицій. Залучення іноземних інвестицій на підприємство.

Інвестиційний проект. Розрахунки обсягу необхідних інвестицій з урахуванням ринкової ситуації та стану господарської діяльності підприємства.

Поняття ефективності інвестицій. Експрес-методи оцінки ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Оцінка ефективності інвестиційних проектів із застосуванням концепції дисконтування.

7. Інноваційна діяльність підприємства

Інновації: сутність, види. Роль інновацій у розвитку підприємства.

Інноваційна діяльність підприємства та її пріоритети. Інноваційний продукт та інноваційна продукція підприємства.

Організація інноваційного процесу на підприємстві. Інформаційне забезпечення нових розробок. Моніторинг інновацій. Комерціалізація результатів науково-дослідної діяльності. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Інноваційне підприємство. Інноваційна інфраструктура підприємства.

8. Витрати виробництва і реалізація продукції. Ціноутворення

Поняття та класифікація витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Собівартість продукції (послуг), її види. Кошторис виробництва. Калькуляція собівартості, класифікація витрат за статтями. Основні фактори зниження собівартості.

Продукція підприємства: товарна, реалізована. Система цін на продукцію підприємства. Склад і структура ціни. Методи ціноутворення.

9. Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати

Фінанси підприємства. Грошові фонди, джерела формування, напрями використання.

Доходи підприємства: поняття, види, джерела. Податки та збори до державного і місцевих бюджетів, позабюджетних фондів. Формування і розподіл прибутку. Рентабельність, її види.

Фінансова звітність. Баланс підприємства, основні співвідношення в балансі. Звіт про фінансові результати. Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал.

Показники структури капіталу. Показники ділової активності підприємства. Показники ліквідності та фінансової стійкості.

Оцінка вартості підприємства і бізнесу.

10. Оцінка конкурентоспроможності підприємства

Конкурентоспроможність підприємства та продукції, їх взаємозв'язок. Чинники конкурентоспроможності підприємства. Поняття конкурентної діагностики.

Показники та критерії комплексної оцінки конкурентоспроможності підприємства. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства.

Оцінка ринкової частки та ринкової позиції підприємства.

11. Антикризова діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства

Система виживання підприємства в умовах економічної кризи. Реструктуризація підприємства. Розроблення та здійснення програми (бізнес-плану) реструктуризації суб'єктів господарювання.

Сутність, цілі та методи санації (фінансово-економічного оздоровлення підприємства).

Сутність, причини, симптоми банкрутства. Процес та форми ліквідації збанкрутілого підприємства.

Економічна безпека підприємства: сутність і види. Основні ризики та загрози господарській діяльності підприємства. Корпоративна розвідка та економічне (промислове) шпигунство. Рейдерство: економічна природа, види, наслідки. Створення комплексної системи економічної безпеки підприємства.

3. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Економіка підприємства: навч. посіб. / О.В. Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. – К.: Знання, 2009. – 390 с.

Економіка підприємства: навч. посіб. / М.Ю. Куденко, С.М. Осипенко, М.В. Черкащина, Л.Г. Шкодіна. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2009. – 218 с.

Економіка підприємства: навч. посіб. / Б.Г. Шелегеда, Н.В. Касьянова, А.Я. Берсуцький, І.В. Савченко та ін.; за ред. Б.Г. Шелегеди. – Донецьк: ДонУЕП, 2006. – 394 с.

Економіка підприємства: навч. посіб. у структурно-логічних схемах / Н.О. Власова, В.В. Гармаш, С.М. Шинкар та ін. – Х.: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2008. – 279 с.

Економіка підприємства: підруч. / за заг. ред. С.Ф. Покропівного. – Вид. 2-е, переробл. та допов. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

Економіка підприємства / за ред. О.В. Посилкіної. – Х.: НФаУ: Золоті сторінки, 2006. – 488 с.

Економіка підприємства: підруч. / за заг. ред. Н.М. Ушакової. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 569 с.

Економіка підприємства: підруч. / за ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2006. – 614 с.

Економіка промислового підприємства: підруч. / за ред. Н.М. Тюриної. – Львів: “Новий світ – 2000”, 2008. – 312 с.

Економика предприятия: учеб. пособие / под общ. ред. Л.Г. Мельника. – 2-е изд., испр. – Сумы: ИТД “Унив. книга”, 2003. – 638 с.

Навчальне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

У к л а д а ч і: ШЕВЧЕНКО Людмила Степанівна,
МАРЧЕНКО Ольга Сергіївна,
ЛЕВКОВЕЦЬ Олена Миколаївна

Відповідальна за випуск *Л.С. Шевченко*

Редактор *Л.М. Рибалко*
Комп'ютерна верстка *А.В. Старжинської*

Поза планом.

Підп. до друку 23.06.2011. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 0,62. Облік.-вид. арк. 0,26. Вид. № 26.
Тираж 150 прим. Зам. № 4344. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.